

Нові форми транскордонного співробітництва.

Сучасна регіональна політика країн-членів ЄС та України потребує пошуку нових форм транскордонного співробітництва, які дадуть змогу досягнути повномасштабного інтегрованого простору. Транскордонне співробітництво може здійснюватися у межах створеного єврорегіону шляхом укладення угод про транскордонне співробітництво в окремих сферах та шляхом розвитку взаємовигідних контактів між суб'єктами транскордонного співробітництва [1].

В Україні ще у 2004р. прийнятий ЗУ «Про транскордонне співробітництво» і періодично приймаються Державні програми розвитку транскордонного співробітництва, що сприяють економічному зростанню у віддалених прикордонних регіонах. Незважаючи на це, реалізація завдань та використання можливостей транскордонного співробітництва потребують пошуку нових його організаційних форм. Сучасними формами транскордонного співробітництва є транскордонні кластери, європейські угруповання територіального співробітництва, транскордонне партнерство та прикордонні торговельні комплекси в умовах формалізації прикордонної торгівлі [3, 4].

Транскордонне партнерство є організаційною формою транскордонного співробітництва, яке здійснюється на основі добровільної співпраці двох або кількох територіальних громад, їх представницьких органів, місцевих органів виконавчої влади, громадських організацій, юридичних та фізичних осіб з різних сторін кордону, що діють відповідно до умов формалізованого договору (угоди). Транскордонне партнерство здійснюється для виконання спільних проектів, програм та вирішення соціальних, добродійних, культурних, освітніх, наукових чи управлінських завдань [2, 159]. Транскордонне партнерство створює передумови для ефективного вирішення значної кількості спільних для обох сторін кордону проблем, сприяє підвищенню конкурентоспроможності економіки, активізації інноваційних процесів і реальних механізмів узгодження інтересів влади, бізнесу, науки та освіти при розробці стратегії розвитку на рівні регіону і країни.

Перспективність транскордонного партнерства як форми взаємодії між суб'єктами та учасниками транскордонного співробітництва, характеризується зростанням великої кількості транскордонних партнерств в країнах Європи, що функціонують у туристичній, освітній сферах, сфері зайнятості, сільського господарства, тощо. Прикладом партнерства у сільськогосподарській сфері є Партнерство МЕД (MED) (1999 р.), що так назване виходячи з об'єднання трьох транскордонних територій Північної Ірландії (Великобританія) та

Республіки Ірландія: Мелвін (Melvin), Ерн (Erne) і Даф (Duff). У межах партнерства функціонують три основні проекти, які сприяють ефективній зайнятості сільського населення: Перший проект: навчання та освіта (ІТ - навчання, розвиток особистості та навичок) спрямований на розширення можливостей для працевлаштування та підвищення якості праці для спеціалістів різних рівнів сільськогосподарської сфери: ветеринарів, технічного персоналу, менеджерів, маркетингологів тощо. Другий проект: збільшення поголів'я худоби. Третій проект: екологічний (створення ефективного механізму переробки відходів та покращення стану навколишнього середовища в сільській місцевості).

Ще одним прикладом транскордонного партнерства є мережа партнерств під егідою EURES (Європейської служби зайнятості), яка об'єднує служби зайнятості та професійної підготовки держав-учасників EURES, організації роботодавців і профспілок, місцеві і регіональні органи влади, інші установи та організації, регіонального, державного та міжнародного рівнів, що займаються питаннями зайнятості та професійної підготовки. Мережа транскордонних партнерств EURES, що загалом нараховує 22 транскордонні партнерства [3, 139] є важливим засобом забезпечення трудової мобільності та моніторингу зайнятості на транскордонних ринках праці. Основними завданнями транскордонних партнерств EURES визначено: забезпечення обміну вакансіями на транскордонному рівні, доступ громадськості до інформації про умови життя і праці, організація мережі та регулярна підготовка EURES – консультантів.

Як свідчить європейський досвід, створення транскордонного партнерства має чимало переваг для транскордонних регіонів, хоча і його функціонування ускладнюється існуванням соціально-економічних та інституційних проблем.

Безумовними перевагами формування транскордонного партнерства є:

- 1) можливість активного залучення громадських, приватних організацій з обох боків кордону, використання їх знань та інтересів щодо питань транскордонної діяльності;
- 2) мобілізація внутрішнього потенціалу регіону, прискорення процесів вирівнювання якості життя населення; об'єднання сторін незалежно від їх індивідуальних обов'язків навколо спільної мети, що важлива для економічного розвитку регіонів;
- 3) розширення світогляду партнерів за рахунок спільної діяльності.

Відзначимо, що основними інституційними перешкодами розвитку транскордонного партнерства є незначна кількість відповідних структур, що займаються транскордонним співробітництвом; складність регулювання діяльності всіх учасників партнерства. Суттєвим соціально-економічним бар'єром у розвитку транскордонного партнерства є значні відмінності у рівні та темпах економічного розвитку України та країн ЄС; фіскальні та митні бар'єри.

Державна політика України щодо розвитку транскордонного співробітництва має сприяти переведенню більшої частини управлінських повноважень з питань транскордонного співробітництва на рівень місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування [4, 32]. Розвиток транскордонного співробітництва передбачає виконання наступних завдань: використання можливостей транскордонного співробітництва на регіональному та місцевому рівнях; сприяння розвитку наявних єврорегіонів та створення нових організаційних форм (Європейських угруповань територіального співробітництва та Об'єднань єврорегіонального співробітництва); стимулювання транскордонної мережі співпраці між підприємствами, а саме формування та розвиток транскордонних кластерів, суттєво підвищить конкурентоспроможність прикордонних регіонів; сприяння транскордонному співробітництву для сталого та інноваційного використання і освоєння природних ресурсів, культурної спадщини, зміцнення господарських, культурних і гуманітарних зв'язків між суб'єктами та учасниками транскордонного співробітництва.

Література:

1. Закон України «Про транскордонне співробітництво». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу – zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-15
2. Цибульська Ю. О. Узагальнення підходів щодо визначення сутності транскордонного партнерства / Ю. О. Цибульська, О. Б. Цісінська // Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп'ютерних технологій в Україні: збірник матеріалів VII науково-технічної конференції науково-педагогічних працівників та студентів, 21-25 березня 2011 року / Інститут підприємництва та перспективних технологій Нац. ун-ту «Львівська політехніка». – Львів : Вид. відділ Навч.-наук. ін-ту підприємництва та перспективних технологій Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2011. – Т.1. – 312 с
3. Рекомендації щодо впровадження нових форм транскордонного співробітництва / Кол. авторів за ред. д.е.н., проф. Мікули Н.А. / НАН України. Ін-т регіональних досліджень – Львів, 2010. – 150 с.
4. Розвиток транскордонного співробітництва : науково-аналітична доповідь (Серія «Проблеми регіонального розвитку») / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»; наук. редактор В.С. Кравців. – Львів, 2015. – 52 с.